

Dušan Radović

Svaštara

Pesme, crtice, odlomci, dokumenti

copyright © Mascom, Милош Радовић
copyright © 2019 ovog izdanja, LAGUNA



Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SADRŽAJ

EPITAF	11
* * *	14
* * *	16
* * *	20
ZABLUDE O SEBI.	22
VEDRINA JE POVOD I SMISAO MOG BAVLJENJA LITERATUROM.	24
MOJA POEZIJA JE U JEZIKU.	27
* * *	29
* * *	32
ZAŠTO SAM PISAO ZA DECU?	34
* * *	36
* * *	37
RAZGLEDNICE SINU MILOŠU	39
PISMA SINU MILOŠU, VOJNIKU	65

SREŠČEMO SE U SEPTEMBRU	79
PESMA DECE	81
PESMA MARIJE.	83
UČITELJ NA LETOVANJU	85
MOJA HIMNA.	87
* * *	90
* * *	92
SLUČAJ	93
STID.	95
NOVČANIK	96
* * *	98
LJUBAV	101
GLAVOBOLJE	102
JOŠ GLAVOBOLJA	104
ČEKANJE.	111
LJUBLJANA, DOBRO JUTRO!	112
SATIRA	114
U IME OCA, I SINA, I SVETOGA DUHA.	118
BIĆE BOLJE	125
MUKE.	127

TEKST ZA NOVU PLOČU	128
* * *	130
ŽEDNE OČI – GLADNE UŠI	131
* * *	136
TUCITE DECU – TO JE ZDRAVO	137
TV KUVARICE	139
SAVETI FUDBALERIMA	144
MILO MOJE	146
BARON	149
RED	151



Svaštara

Crteži i rukopisi Dušana Radovića

EPITAF

Rođen sam u Nišu 1922. godine.

Šest godina živio sam u svom rodnom mestu, zatim još deset godina u Subotici. Od 1938. godine živim u Beogradu.

Završio sam srednju školu i, kao većina beogradskih pisaca, „studirao sam na beogradskom univerzitetu“. Ja samo jedan semestar, a drugi mnogo više.

Pisati sam počeo u samoodbrani. Branio sam se od svih koji su me ugrožavali zdravljem, snagom, lepoto, boljim uspehom u školi. Vadio sam se, dokazivao i sebi i drugima da sam samo drukčiji, a ne gori od njih.

Ima i izuzetaka, ali ja mislim da je umetnost posao za one koji imaju problema sa sobom. Oni razvijaju čula i osobine koji nisu potrebni zdravim i uspešnim ljudima.



U Subotici
1938. godine



Sa majkom,
1927. godine

Niko bolje ne poznaje ljude od umetnika. A to dragoceno znanje stiže se dramatičnim poznanstvom sa samim sobom.

Smislio sam i epitaf za moj slučaj:

MNOGO JE VIŠE RAZUMEO NEGO ŠTO JE
ZNAO.



Bio sam zaljubljen u svoga oca Uglješuu, i meni se čini da je on bio pravi otac. To je, naravno, ta patrijarhalna srpska porodica, gde je otac glavni.

Tako i sad, ja ne mogu majku da izvučem dovoljno iz senke tog oca, te očeve veličine. A što sam stariji, sve mi se čini da bi trebalo nekako da joj se odužim, ali ne mogu ni u sećanje dovoljno da je dozovem, da bih mogao o njoj nešto da kažem.

Bila je inteligentna, imala je smisla za humor. Ja sam bio treće dete. U našoj porodici se živelo prilično zdravo. Moj otac je bio strašno privržen majci. Nije tu moglo da se prigovara, ili nešto... Ja oca, recimo, zovem da idemo na utakmicu, on kaže: „Hoću“, ali posle, kad dođem po njega, on kaže: „Znaš, mami nije nešto dobro...“ I tako... Ona, u stvari, nije htela da ga pusti. Mada je on bio idealan suprug. Ozbiljan,

strog, i strašno plemenit. Nikad nisam čuo od njega da o nekome nešto priča... Bio je strašno čist i čedan. I mnogo sam ga voleo, mada nismo bili mnogo intimni. Čini mi se, nikada u životu nije me poljubio...

Ponekad sam bio ljut na majku, i pokušavao sam ponekad da malo vičem na nju, onako vrlo pristojno, jer kod nas nije moglo ništa na silu ili nepristojno, ali otac to nije dozvoljavao... Tako da sam ja, boreći se za njega, braneći njega, u stvari nju optuživao, pa je ostao nerazjašnjen taj odnos između mene i majke...

Imam utisak da su oni bili bliži jedno drugom nego ikome od nas dece.

...Ja sam, uopšte, živio između dve porodice. Jedni su bili Radovići, u Čačku, koji su, tako, bili prosveteni, puni vrlina, strogi... A porodica moje majke, Stefanovići u Nišu, to su bili drugačiji, obični ljudi. Uopšte nisu imali tu društvenu svest da bi se moglo negde otići, da bi se moglo nešto drugo raditi, da bi se moglo napredovati... Živeli su u jednoj turskoj kasabi, u jednom zatvorenom svetu. E sad, ovi su u Nišu bili lagodni, nisu postavljali nikakve uslove, nisam morao ništa biti, sem njihov. Ovi u Čačku su opet postavljali strašne uslove. Ako nisi najbolji đak, ili u svemu drugom najbolji, oni nisu imali nikakve sentimentalnosti prema tebi. Polagao sam ispit kod njih kao u školi.



Sećam se da mi je brat donosio ptice koje je on vrlo uspešno lovio... Sećam se, kad je umro jedan železničar, da je na beogradskoj rampi u Nišu, na koloseku, stajao mrtvački sanduk, a da su sa obe strane prišle lokomotive i dugo pištale...

Sećam se da su negde, daleko od moje kuće, paunovi kričali. Ne mogu više da se setim ko ih je mogao u Nišu u to doba imati... Kao što se sećam krikova tih paunova, ostao mi je u sećanju plač žena na niškom groblju. U to vreme se glasno kukalo, i to je jedan od zvukova koje ja dobro pamtim iz detinjstva...

Sećam se da je otac sa nekog puta, moj otac je bio mašinovođa, doneo neke kutije u kojima su bili kakao i čaj, i da su na tim kutijama bile neke žene, neobično odevene, i neke vetrenjače. Možda su to bile kutije iz Holandije, i možda su to bile prve slike koje sam ja video u životu.

Sećam se, moj otac je imao psa Liska, sa kojim je često odlazio u lov. Sećam se, i to je možda moje prvo sećanje, da sam jednom ležao u nekoj korpi ili krevetu, i da je moja majka za to vreme peglala i pevala... Čini mi se da je to moje najranije sećanje...

Mogao sam imati četiri godine, još uvek smo živeli u Nišu, a u Nišu sam imao tetku, majku moje sestre, koja se zvala Jelica i koja me je mnogo volela... Tetke uvek vole lepše i drukčije nego majke... I jedna od stvari koju je ona htela da učini meni, a valjda i sebi, bila je da me fotografiše... Za naše prilike i naše materijalne mogućnosti, i život koji smo mi tada živeli, to je bio veliki događaj i velika čast. I ona me je obukla, ne znam da li je sve baš tada na meni bilo moje, ali znam da me je dugo pripremala, da me je odvela kod nekog niškog fotografa, da me je slikala... Ne sećam se samog fotografisanja, ali mi se čini da me je tog istog dana, da bi upotpunila taj provod, odvela da vidim jedan film, što je u Nišu u to doba, moglo je to biti 1926, 1927. godine, bilo veliko čudo. Dakle, istoga dana bio sam fotografisan prvi put u životu, i prvi put u životu gledao sam film. To je bio jedan od poklona moje tetke Jelice Stefanović...

...Naravno, kad sam bio mali, ja sam imao to zadovoljstvo da ponekad vidim svog oca na lokomotivi, u Nišu, kad prođe pored naše kuće... On je bio strog i ovako, nije bio za neke velike familijarnosti, i mislim da me je samo jednom stavio u lokomotivu i da me